

RAS staat voor Recapturing Adults for Survival: Daarbij wordt getracht terugmeldingen te verzamelen van adulte broedvogels in ons geval de boerenzwaluw. Hiervoor worden jaarlijks op vaste locaties alle broedvogels gevangen en geringd. Tevens worden biometrische gegevens genoteerd, zoals de vleugellengte, lengte van de staartpenen en het gewicht.

Inleiding

De biometrische gegevens zijn van belang voor het bepalen van de conditie van de broedvogels. Doel van het project is om inzicht te krijgen in overleving, plaatstrouw, leeftijdsopbouw en dispersie. Na het beëindigen van het Boerenzwaluw Project Nederland (1992-1998) en het Euring Swallow Project (1999-2004) hebben we het boerenzwaluw onderzoek in Twente voortgezet middels het RAS-Project. Tevens worden op de vanglocaties alle nesten gevolgd en de jongen geringd. De nestgegevens worden verwerkt in het nestkaarten programma van SOVON waardoor het jaarlijkse broedsucces, de legselgrootte en overleving kunnen worden berekend.

Onze deelname

In 2014 werden in het kader van het RAS-Project adulte boerenzwaluwen gevangen en geringd op vijf boerderijen met een totaal van 53 broedparen. Tevens werden op deze boerderijen alle nestjongen geringd. We vangen de broedvogels in de vroege ochtenduren. Omdat nagenoeg alle broedvogels overnachten in de broedruimte, worden voor zonsopgang hierin de netten opgesteld waarbij de in- en uitvliegopeningen worden afgesloten. Op deze wijze is het gelukt om 96 broedvogels te vangen. De verdeling was 52 mannetjes en 44 vrouwtjes. Van de 96 gevangen zwaluwen waren 45 exemplaren al in eerdere jaren geringd en staan vermeld in onderstaande tabel.

In de tabel staat behalve het ringjaar en ringplek ook de toenmalige status aangegeven van de terugvangsten.

Ringstatus	Ringjaar van de gevangen zwaluwen					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Geringd als broedvogel op vanglocatie	1		2	4	7	26
Geringd als nestjong op vanglocatie					2	2
Geringd als nestjong op andere locatie			1			
1kj						
Totaal teruggevangen in 2013	1	0	3	4	9	28

Zoals te verwachten, hadden de meeste terugvangsten betrekking op boerenzwaluwen die in 2012 en 2013 als nestjong of als broedvogel werden geringd. De terugvangsten uit voorgaande jaren waren gering. In 2013 hebben we op de vijf vanglocaties 89 zwaluwen als broedvogel geringd. Het afgelopen jaar hebben we er hiervan 26 teruggevangen, allen op dezelfde locatie. Zwaluwen zijn zeer plaatstrouw aan een broedlocatie en zullen, uitzonderingen daargelaten, terugkeren naar hun broedplek. Ervan uitgaand dat alle broedvogels zijn gevangen is bijna 30 % van de in 2013 geringde broedvogels teruggevangen. Dit is tegenvallend wanneer men bedenkt dat het langjarig gemiddelde 43% bedraagt. Hiermee is 2014 het derde achtereenvolgende jaar dat het aantal terugvangsten van deze groep zwaluwen is tegengevallen. Misschien is dit mede een verklaring van het dalende aantal broedparen over de laatste drie jaar. Verder werden totaal drie als nestjong geringde boerenzwaluwen teruggevangen als broedvogel. Van de 371 geringde nestjongen op de vijf projectboerderijen werden er in 2014 zegge en schrijve slechts twee als broedvogel teruggevangen. Het blijft ieder jaar weer verbazingwekkend dat niet meer jongen terugkeren op de geboorteplek. De oudste teruggevangen zwaluw werd in 2008 geringd als broedvogel bij Johan Kleissen in Albergen. Dit mannetje werd hier alle jaren achtereenvolgend teruggevangen en was in 2014 dus minimaal zeven jaar oud.

Broedbiologisch onderzoek.

Om meer inzicht te krijgen in de aantalsontwikkeling is een breed landelijk onderzoek opgezet naar de boerenzwaluw. Hierbij is ook aandacht voor onderzoek naar broedbiologie via het "Nestkaartenproject" van SOVON. Ook wij hebben in 2013 weer de broedgegevens van alle nesten ingevoerd in het nestkaartenprogramma van SOVON. Om een zuivere vergelijking te kunnen maken met voorgaande jaren zijn in het overzicht hieronder de gegevens opgesomd van vijf boerderijen die zowel in 2013 als in 2014 werden bezocht.

Broedseizoen 2014.

De eerste broedparen kwamen in de eerste en tweede week van april terug op de boerderij en in de laatste week van april werden de eerste eieren aangetroffen in de nesten; een week vroeger dan in 2013. Zoals ieder jaar komen de zwaluwen gespreid aan en kunnen er tot ver in mei nog broedparen arriveren. Ongeveer half mei was de helft van de broedparen begonnen aan het eerste broedsel. Uiteindelijk was het aantal broedparen zoals hierboven al vermeld lager dan in 2013.

JAARGANG	2013	2014
Broedparen:	58	53
Nesten:	110	101
Aantal 1 ^e legfels	57	53
Aantal 2 ^e legfels	53	48
Eieren gem. per nest	4,5	4,5
Gem. legbegin 1 ^e legsel	20 mei	15 mei
Gem. legbegin 2 ^e legsel	13 juli	6 juli
Uitgevlogen 1 ^e legsel gem.	3,5	4,2
Uitgevlogen 2 ^e legsel gem.	3,0	3,1
Uitgevlogen 1 ^e legsel	174	222
Uitgevlogen 2 ^e legsel	134	147
Uitgevlogen per broedpaar	6,1	7,0
Nestjongen geringd:	369	372



Meer uitgevlogen jongen per broedpaar in 2014

De legdatum van de eerste legfels was gemiddeld 15 mei, bijna een week vroeger dan in 2013 toen we met een zeer koud voorjaar geconfronteerd werden. Ook het legbegin van het tweede legsel was een week vroeger en lag gemiddeld rond 6 juli. Derde legfels werden niet aangetroffen. De weersomstandigheden waaronder de boerenzwaluwen het eerste broedsel groot brachten, waren over het algemeen gunstig waardoor er veel jongen uitvlogen. De 4,2 uitgevlogen jongen gemiddeld per gestart broedsel was hoger dan in de drie voorgaande jaren. De weersomstandigheden in augustus waren teleurstellend. Een groot deel van de maand was koel en winderig waarbij het bijna dagelijks regende. De gevolgen voor de tweede broedsels bleven gelukkig beperkt. Wel ging het gros van de twaalf mislukte broedsels verloren in augustus waaronder drie nesten met dode pullen. Het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per gestart legsel voor de tweede broedsels lag op 3,1 jong waarmee totaal 369 jongen uitvlogen. Het aantal uitgevlogen jongen per broedpaar was dan ook hoger dan in de afgelopen jaren. Met 7,0 uitgevlogen jongen zaten we weer boven de norm van 6,8 jongen per broedpaar.

Voor reacties en info: secretariaat@nvwgdegrutto.nl